

Олександра Миколаївна АЩЕУЛОВА

к.е.н., доцент, Національний технічний університет "Дніпровська політехніка"

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4496-6435>

e-mail: ashcheulova.ol.m@ntu.one

Наталія Михайлівна КРЮЧКОВА

к.е.н., доцент, Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3790-4399>

e-mail: kryuchkova@onu.edu.ua

Ольга Дмитрівна БОРЗЕНКОВА

к.е.н., викладач, Одеський торговельно-економічний фаховий коледж

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-3175-6887>

e-mail: ob-2010@ukr.net

МАКРОЕКОНОМІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ТА ПРОГНОЗУВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ: ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

У статті розглянуто економічні труднощі в період воєнного стану. З'ясовано, що ефективне управління бюджетом та максимальне використання наявних ресурсів мають стратегічне значення для оборони та національної безпеки. Доведено, що сприяння економічному зростанню та фінансовій стабільності мають бути головним пріоритетом грошово-кредитної політики.

Ключові слова: економічні виклики, військовий стан, адаптація економіки, фінансова політика, монетарна стабілізація, стратегічне управління ризиками

ВСТУП

Масштабне вторгнення росії в Україну 24 лютого 2022 р., з одного боку, активізувало процес інтеграції країни в Європу, а з іншого – суттєво підвищило ризик виникнення нестабільності в усіх сферах суспільної діяльності, поставивши під загрозу здатність країни виконати умови членства в європейській спільноті. Масштаби кризових явищ в економіці країни загалом та у фінансовій сфері зокрема становлять реальну загрозу національній безпеці та є одним з ключових факторів захисту національного суверенітету, створення можливостей для протидії агресії й підтримання довіри населення до влади.

В умовах війни важливість економічної політики є вирішальною для досягнення стабільності й відновлення країни, тоді як економічна сфера є ключовим фактором прогресу суспільства, визначаючи його силу та здатність витримати випробування періодом воєнного конфлікту.

Виклики, які постали перед українською економікою, є безпрецедентними та вимагають детального дослідження й аналізу для визначення ефективних рішень і методів управління, які зумовлять позитивні результати, а також виявлення проблем, які вимагають вирішення й мають перспективи розвитку.

Важливі теоретичні аспекти економічного розвитку в умовах війни висвітлювали такі українські вчені, як Н. Антипенко, С. Супруненко, В. Гавран [1], М. Ребрик, С. Гайдученко [6], Ю. Луцик [7], М. Трещов [9] та ін.

Так, Н. Антипенко, С. Супруненко та В. Гавран проаналізували особливості трансформаційних процесів економіки в умовах воєнного стану в Україні [1], зазначивши, що збройний конфлікт суттєво вплинув на фінансову стійкість України і вимагає ретельного аналізу й адаптації фінансової стратегії. Ж. Гарбар та В. Даценко [2] окреслюють особливості економічної

політики України в умовах збройної агресії, наголошуючи, що економічна сфера є важливим чинником суспільного прогресу й визначає силу та здатність протистояти викликам у період військового конфлікту.

М. Дронь та А. Тараненко [4] розглядають проблематику управління фінансовими ризиками в умовах воєнного стану. В. Калевська [5] вивчає макроекономічні показники за період 2017-2021 рр. За твердженням дослідниці, загальний інформаційний фон стосовно зовнішньої агресії та підвищені воєнні ризики негативно вплинули на бізнес-перспективи вітчизняних підприємств та іноземних інвесторів, суттєво погіршивши стан домогосподарств і настрої українських громадян.

І. Сидорук, С. Ткачук, О. Пономарьова, Н. Лук'яненко у своїй роботі [8] висвітлюють необхідність переважання галузей спеціалізації в системі національного господарства, їх адаптації до сучасних потреб та глобальних трендів.

І. Хмарська, К. Кучерява та І. Клімова [10] розглянули питання післявоєнного відновлення економіки України, а також повоєнної відбудови й підтримки кожного із секторів вітчизняної економічної системи.

Необхідно зауважити, що обрану тему недостатньо висвітлено в наявних наукових роботах. Є обмежена кількість джерел та невеликий обсяг даних, що ускладнює аналіз цієї проблематики й вимагає здійснення більш детальних досліджень.

МЕТА статті – аналіз економічних викликів воєнного стану. Відповідно до зазначеної мети сформульовано такі завдання роботи: 1) з'ясувати особливості адаптації економіки до умов воєнного стану; 2) визначити особливості післявоєнного економічного розвитку.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Під час проведення наукової розвідки застосовано

загальнонаукові методи пізнання, зокрема систематизація літературних джерел, класифікація й критичний аналіз наявних даних. Індуктивний метод застосовано для визначення аспектів післявоєнного економічного розвитку. Методи аналізу й синтезу застосовано для з'ясування особливостей адаптації економіки до умов воєнного стану.

РЕЗУЛЬТАТИ

Українська економіка зазнала значних втрат. Безпрецедентна воєнна ситуація змусила більшість вітчизняних підприємств шукати нові механізми організації своєї діяльності. Однак, навіть якщо організації поступово адаптувалися до вимог воєнного стану, бажану динаміку ділової активності зберегти не вдалося. З огляду на це сьогодні пріоритетом для влади та представників бізнесу має стати розроблення концепції, стратегії й тактики післявоєнного відновлення економіки.

Тотальна війна спричинила значний спад в економіці країни, втрати ВВП сягнули щонайменше третини ВВП у 2022 р. [7].

Єдиного підходу визначення рівня падіння ВВП у 2022 р. не спостерігалось. Наприклад, Група Світового банку в «Перспективах розвитку світової економіки» прогнозувала падіння ВВП України у 2022 р. на 45%. Міжнародний валютний фонд (МВФ) – на 35%, Уряд України – на 30-50%, Українська інвестиційна компанія Dragon Capital – на 30%, якщо війна триватиме до кінця року [5].

Кожна з вищезгаданих організацій застосовувала власну методологію прогнозування, саме тому результати так відрізняються.

Згідно з Інфляційним звітом за січень 2023 р. інфляція в Україні пришвидшувалася, як і очікувалося, переважно через фактори з боку пропозиції. У 2024–2025 рр. економіка може почати відновлюватися завдяки зменшенню безпекових ризиків і, як наслідок, покращенню настроїв споживачів і бізнесу, зростанню споживчої та інвестиційної активності, налагодженню виробничих і логістичних процесів, а також збереженню й прогнозованому позитивному впливу значних заходів фінансового стимулювання. Однак реальний ВВП залишатиметься значно нижчим за потенційний рівень через значні втрати у виробництві й людському капіталі: за даними НБУ, економіка зросте ще на 4,1% у 2024 р. та на 6,4% у 2025 р. [3].

Серед основних викликів, з якими зіткнулася українська економіка в умовах повномасштабної війни, можна виділити такі (рис. 1).

Причинами такої ситуації є скорочення кількості робочої сили через закордонну міграцію, жертви серед цивільного населення внаслідок війни та збільшення частки внутрішньо переміщених осіб. Сьогодні спостерігається значний спад промислового виробництва, зниження конкурентоспроможності вітчизняних виробників на внутрішньому й зовнішньому ринках, пришвидшена деіндустріалізація економіки й збільшення частки сировинної та низькотехнологічної продукції у промисловому виробництві. До цього додаються значні втрати експортного потенціалу України через руйнування й пошкодження виробничих потужностей, скорочення державних інвестицій та обмеження інноваційної діяльності.

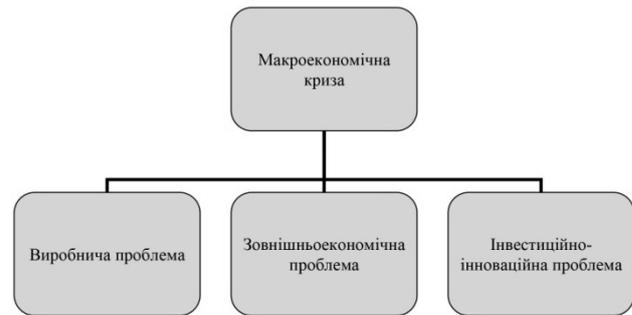

Рис. 1. Економічні виклики спричинені війною (створено авторами на основі власних спостережень)

Війна призвела до значних демографічних втрат, особливо у східних та південних регіонах. Це має довгострокові негативні наслідки для всіх сфер економічного життя країни. Сьогодні держава повинна повернути своїх громадян в Україну, створивши робочі місця з конкурентоспроможною заробітною платою, забезпечивши доступним житлом та соціальною інфраструктурою [6].

Так, тотальна війна та зумовлені нею проблеми мають серйозний негативний вплив на соціально-економічне життя країни та сповільнюють її розвиток. Водночас слід зазначити, що Україні вдається долати дуже складні випробування, зберігши макроекономічну стабільність і навіть покращивши минулі прогнози економічної динаміки.

Ситуації воєнного стану та військової агресії завжди зумовлюють серйозні проблеми для будь-якої країни, вплив на фінансову стабільність та державне управління може бути руйнівним, а відсутність відповідних стратегій та реформ може призвести до подальшого поглиблення кризи. У цьому контексті адаптація фінансової системи й управління відіграє вирішальну роль у забезпеченні стійкості й стабільності країни. Забезпечення фінансової стабільності й ефективного управління ресурсами в умовах військової агресії вимагають ретельного аналізу, формулювання й реалізації стратегічних заходів. Фіскальна й управлінська адаптації в країні – це систематичний процес змін і реформ у фінансовому секторі й управлінні, спрямований на покращення управління державними ресурсами та забезпечення фіскальної стабільності й ефективного використання фінансових та інших ресурсів для досягнення національних стратегічних цілей. Цей процес передбачає кілька аспектів (табл. 1).

Загалом визначені аспекти фіскальної й управлінської адаптації в умовах воєнного стану спрямовано на забезпечення фінансової стійкості країни та її здатності ефективно реагувати на виклики й загрози воєнного конфлікту. Фіскальна та управлінська трансформації в країні є відповіддю на зміни, що відбуваються в економіці, соціальній сфері, політиці та інших сферах життя. Метою цього процесу є покращення управління країною, забезпечення стійкості й підвищення якості життя громадян.

Важливо також зазначити, що ситуація воєнного стану зумовила необхідність здійснення значних реформ у сфері державних фінансів та управління бюджетом, які впроваджуються з метою підвищення ефективності й прозорості видатків, а також для кращого управління бюджетними ресурсами у воєнний час. Однією з реформ,

Таблиця 1 – Аспекти адаптації економіки України до умов воєнного стану [складено авторами на основі [1]]

Аспект	Сутність
Реформування фінансових процесів	Зміни в механізмах збору податків, виділення ресурсів на оборону й реконструкцію, а також раціоналізація бюджетних процесів.
Перебудова системи управління	Посилення контролю й координації в управлінні ресурсами та рішеннями.
Модернізація фінансових інструментів	Впровадження нових фінансових інструментів та методів фінансування.
Підвищення прозорості й відкритості фінансової системи	Відкритість та відповідальність у фінансових операціях та управлінні.

що вже реалізується, є запровадження систем моніторингу для відстеження того, як витрачаються бюджетні кошти, виділені на оборону й військову діяльність (наприклад, Prozoogo).

Нові реформи управління можуть включати спрощення процедур і більш швидке реагування на зміни в бюджетних асигнуваннях, наприклад, виділення додаткових ресурсів на оборону й гуманітарну допомогу. Внутрішні чинники відіграють важливу роль у формуванні фінансової стійкості й управління в Україні в умовах воєнного стану. Внутрішні фактори включають економічну структуру, рівень корупції та фінансову дисципліну. Наприклад, низький рівень корупції та посилення фінансової дисципліни можуть сприяти ефективному використанню бюджетних коштів та забезпечити стійкість фінансової системи навіть в умовах воєнного стану.

Згідно зі звітом МВФ після початку війни українська влада вжила заходів для якнайшвидшого коригування грошово-кредитної, валютно-курсової й фінансової політики з метою підтримання стабільності у фінансовому й валютному секторах. Одним з найважливіших рішень, прийнятих у країні, стала девальвація обмінного курсу для компенсації значних втрат міжнародних резервів, яких зазнала Україна. Цей захід стабілізував валютні резерви та підтримав загальну макроекономічну й фінансову стабільність. Фінансову стратегію зосереджено на пріоритетних видатках на оборону, соціальні виплати й гуманітарні потреби, а також на відновлення критично важливої інфраструктури, де це можливо [2].

Проте необхідно зазначити, що обсяги фінансування залишаються невизначеними, а економічні ризики, ймовірно, будуть високими, включаючи можливі нові пошкодження критичної інфраструктури й нові перешкоди для розвитку сільського господарства та енергетики.

У 2023 р. інфляція суттєво сповільнилася завдяки послідовній монетарній стратегії НБУ. Попри триваючу російську агресію, інфляційний тиск за останній рік значно послабився: річна інфляція знизилася до 5,1% у листопаді й залишилася на цьому рівні у грудні. Зниження цінового тиску здебільшого пов'язано зі збором врожаю й низькими світовими цінами на енергоносії. Призупинення підвищення тарифів на деякі комунальні послуги також мало значний вплив на цей процес. Базова інфляція знизилася до 4,9% за той самий період, що вказує на позитивний вплив послідовної монетарної політики НБУ, зокрема заходів із забезпечення курсової стабільності й привабливості гривневих активів [2]. Ці заходи допомогли покращити обмінний курс та інфляційні очікування.

В умовах воєнного стану ринкова кон'юнктура може швидко змінюватися через нестабільні умови, непередбачувані події й різкі коливання цін на активи. Невизначеність та геополітичні ризики можуть призвести до значних коливань валютних курсів. Вбачається, що нині необхідний постійний та інтенсивний моніторинг подій для швидкого реагування на нові виклики й можливості. У такі періоди банкам, можливо, доведеться переглянути свої стратегії й розподіл активів, щоб зменшити ризики та підвищити стійкість [4].

Управління ринковим ризиком включає збільшення резервів, операції хеджування, перегляд лімітів та зміну процентних ставок. Оптимізація ліквідності передбачає збільшення фінансових буферів, реструктуризацію інвестиційних структур, зміну лімітів і збільшення економічного капіталу для забезпечення покриття ризиків ліквідності.

Застосування сучасних інструментів аналізу даних та проактивне впровадження стратегій управління ризиками стають ключовими елементами для успішної діяльності банків в умовах геополітичних викликів. Важливим аспектом управління фінансовими ризиками є реагування на швидкозмінні умови та розроблення стратегій, які дадуть змогу банкам адаптуватися до нових реалій. Незважаючи на виклики, для економіки є можливості вдосконалити свої стратегії управління ризиками у воєнний час не лише для забезпечення власної стійкості, а й для підтримки економічної та фінансової стабільності країни.

У контексті прагнення стабілізувати українську економіку та створити умови, що сприятимуть відновленню ділової активності, збільшенню кількості підприємств та їх прибутковості, підвищенню рівня довіри бізнесу та громадян до органів державного управління і навіть подоланню кризи загалом, усе більшої актуальності набуває реалізація низки реформ. У післявоєнних умовах важливе значення матимуть перетворення у сфері регулювання ринку праці, діяльності підприємств, управління державною власністю, розвитку переробних галузей тощо.

Базовий сценарій функціонування повоєнної економіки України побудовано на основі попереднього (довоєнного) досвіду організації економічних процесів у країні і є найбільш вірогідним (табл. 2).

Загалом це розроблення програм планування та прогнозування для пріоритетних секторів економіки з урахуванням необхідного капіталу, іноземних інвестицій та необхідної матеріально-технічної інфраструктури. Ключові аспекти політики відновлення повинні враховувати поточні гео економічні тенденції у взаємозв'язку з пріоритетними соціально-економічними, екологічними та правовими потребами розвитку країни.

Таблиця 2 – Основні напрями повоєнного економічного розвитку [складено авторами на основі [10]]

Відновлення	За 12 місяців з моменту завершення війни відновити безпечне середовище для комфортного життя людей та ведення бізнесу в Україні
Зростання	Забезпечити зростання ВВП України з 200 млрд дол. у 2021 р. до 500 млрд дол. у 2032 р. та подальшу здатність економіки генерувати високі темпи економічного зростання.
Європейський напрям	Досягти повної відповідності економічному критерію членства в ЄС, стати повноправним членом ЄС. Максимально поглибити економічні відносини з державами G8 поза межами ЄС.

Відновлення та розвиток стануть можливими лише завдяки ефективній фіскальній, інвестиційній та фінансовій політиці, яка враховує фізичні, географічні, економічні, екологічні та соціальні особливості кожного регіону.

Сприяння економічному зростанню й фіскальній стабільності має бути пріоритетом монетарної політики. Уряд має посилити роль державних банків у реалізації урядових програм підтримки економіки. Іншим напрямом є розвиток інвестиційної політики. Залучення інвестицій є запорукою динамічного економічного розвитку.

Фіскальну політику має бути спрямовано на відновлення сприятливого фіскального середовища за допомогою інформаційних технологій та конкретних антикризових заходів [8]. Стратегічним завданням у бюджетній сфері є максимальна мобілізація ресурсів для покращення фіскальної ситуації. Це зумовлює необхідність збільшення обсягу податкових надходжень, зокрема шляхом ліквідації схем мінімізації податків, скасування фіскальних пільг, запровадження нових податків та розширення наявної бази збору податків, запровадження вищих податкових ставок та прогресивної шкали оподаткування, посилення кримінальної відповідальності [9].

Загалом пріоритетним завданням для українського уряду та бізнесу є спільна робота над розробленням найкращих стратегій і тактик для післявоєнного відновлення економіки.

ВИСНОВКИ

Економічна політика характеризується тим, що відіграє ключову роль у забезпеченні ресурсами Збройних Сил. Ефективність управління бюджетом і максимальне використання наявних фінансових та економічних ресурсів мають стратегічне значення для за-

безпечення фінансів, необхідних для оборони й національної безпеки. Розумне фінансове планування, диверсифікація економіки й реформи, спрямовані на підтримку внутрішнього підприємництва, можуть допомогти зменшити вразливість економіки під час конфліктів.

До комплексу негативних факторів, які зумовлено повномасштабною війною, належать скорочення зайнятості, падіння платоспроможності громадян, відсутність дієвих механізмів реалізації монетарної, фіскальної та грошово-кредитної політики в умовах війни, нездатність передбачити соціально-економічні показники, загальне зростання демографічних і корпоративних ризиків.

Крім того, економічна політика відіграє важливу роль у процесі післявоєнної відбудови. Інвестиції у відновлення економічної інфраструктури, підтримку бізнесу та створення нових робочих місць стануть важливими чинниками відновлення соціального й економічного добробуту, створення нових робочих місць та сприяння економічному зростанню.

Відновлення та розвиток будуть можливими лише за умови ефективної фіскальної, інвестиційної й фінансової політики, яка враховуватиме фізико-географічні, економічні, екологічні та соціальні характеристики кожного регіону. Сприяння економічному зростанню й фіскальній стабільності мають бути головним пріоритетом грошово-кредитної політики.

Отже, в умовах збройної агресії російської федерації ефективна економічна політика зможе не лише акумулювати необхідні ресурси для оборони країни, а й закласти основу для забезпечення стабільності й відновлення країни, дозволяючи їй успішно протистояти складним викликам.

Список використаних джерел

1. Антипенко Н., Супруненко С, Гавран В. Український досвід адаптації державних фінансів та менеджменту до умов воєнного стану. *Академічні візії*. 2023. Випуск 25. С. 1–13. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/741/658>
2. Гарбар Ж., Даченко В. Економічна політика України в умовах збройної агресії російської федерації. *Успіхи і досягнення у науці*. 2024. № 1(1). С. 328–341. URL: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-1\(1\)-328-341](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-1(1)-328-341)
3. Державна служба статистики України. Оцінка макроекономічних показників. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Дронь М. А., Тараненко А. С. Управління фінансовими ризиками банку в умовах воєнного стану. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*. 2024. № 6. С. 166–169. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.6.166>
5. Каленська В. Аналіз основних макроекономічних показників України під час війни. 2022. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2023. Вип. 36. С. 116–132. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/36251>
6. Ребрик М., Гайдученко С. Проблемні аспекти забезпечення соціально-економічного розвитку держави в умовах війни. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. № 10(16). С. 269–280. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-10\(16\)-269-280](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-10(16)-269-280)
7. Луцик Ю. Актуальні виклики і загрози економічній безпеці України. *Modern Economics*. 2022. №35. С. 85–90. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua:8443/jspui/bitstream/123456789/12703/1/lutsyk.pdf>
8. Сидорук І., Ткачук С., Пономарьова О., Лук'яненко Н. Визначення пріоритетів фінансування галузей економіки України в умовах воєнного стану. *Академічні візії*. 2022. Випуск 14. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/89/81>
9. Трещов М. Соціально-економічний стан воюючої країни у зв'язку з євроінтеграційним поступом: оцінка та антикризові заходи держави. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2022. Спецвипуск. С. 129–135. URL: <http://212.1.86.13/jspui/bitstream/123456789/5220/1/21.pdf>
10. Хмарська І., Кучерява К., Клімова І. Особливості післявоєнного відновлення економіки України. *Економіка та*

супільство. 2022. № 42. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-31>**References**

1. Antypenko N., Suprunenko S., Havran V. Ukrainian experience of adaptation of state finances and management to the conditions of martial law. *Academic visions*. 2023. № 25. pp. 1–13. URL: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/741/658> (in Ukrainian).
2. Harbar Zh., Datsenko V. Economic policy of Ukraine in the conditions of armed aggression of the Russian Federation. *Successes and achievements in science*. 2024. №. 1(1). pp. 328–341. URL: [https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-1\(1\)-328-341](https://doi.org/10.52058/3041-1254-2024-1(1)-328-341) (in Ukrainian).
3. State Statistics Service of Ukraine. Assessment of macroeconomic indicators. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (in Ukrainian).
4. Dron M.A., Taranenko A.S. Management of financial risks of the bank in the conditions of martial law. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*. 2024. №. 6. pp. 166–169. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.6.166> (in Ukrainian).
5. Kalenska V. Analysis of the main macroeconomic indicators of Ukraine during the war. 2022. *Scientific notes of the Lviv University of Business and Law. The series is economical. Legal series*. 2023. Issue 36. pp. 116-132. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/id/eprint/36251> (in Ukrainian).
6. Rebyrk M., Haiduchenko S. Problematic aspects of ensuring the socio-economic development of the state in the conditions of war. *Current issues in modern science*. 2023. №. 10(16). pp. 269–280. URL: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-10\(16\)-269-280](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-10(16)-269-280) (in Ukrainian).
7. Lutsyk Yu. Current challenges and threats to the economic security of Ukraine. *Modern Economics*. 2022. №. 35. pp. 85–90. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua:8443/jspui/bitstream/123456789/12703/1/lutsyk.pdf> (in Ukrainian).
8. Sydoruk I., Tkachuk S., Ponomarova O., Lukianenko N. Determining the priorities of financing the branches of the economy of Ukraine in the conditions of martial law. *Academic visions*. 2022. Issue 14. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/89/81> (in Ukrainian).
9. Treshchov M. Socio-economic condition of the warring country in connection with the progress of European integration: assessment and anti-crisis measures of the state. *Public administration and customs administration*. 2022. Special issue. pp. 129-135. URL: <http://212.1.86.13/jspui/bitstream/123456789/5220/1/21.pdf> (in Ukrainian).
10. Khmarska I., Kucheriava K., Klimova I. Peculiarities of the post-war economic recovery of Ukraine. *Economy and society*. 2022. №. 42. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-42-31> (in Ukrainian).

Oleksandra ASHCHEULOVA

PhD in Economics, Associate Professor, Dnipro University of Technology

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4496-6435>e-mail: ashcheulova.ol.m@nmu.one**Nataliia KRIUCHKOVA**

PhD in Economics, Associate Professor, Odesa I.I. Mechnikov National University

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3790-4399>e-mail: kryuchkova@onu.edu.ua**Olha BORZENKOVA**

PhD in Economics, lecturer, Odesa Trade and Economic Vocational College

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-3175-6887>e-mail: ob-2010@ukr.net**MACROECONOMIC PLANNING AND FORECASTING IN THE CONDITIONS OF WAR:
CHALLENGES FOR UKRAINE**

Introduction. The challenges facing the Ukrainian economy are unprecedented and require detailed research and analysis to identify effective solutions and management methods that have brought positive results, as well as identify problems and bottlenecks that require improvement and have promising development prospects.

The purpose of the paper is to analyze the economic challenges of martial law. In view of the specified purpose of the paper, the tasks of the paper are to clarify the peculiarities of the adaptation of the economy to the conditions of war, as well as to determine the aspects of post-war economic development.

Results. Economic policy plays a key role in providing the armed forces with the necessary resources. Effective budget management and maximum use of available financial and economic resources are of strategic importance to meet the needs of defense and national security. Sound fiscal planning, economic diversification, and reforms aimed at supporting domestic entrepreneurship can help reduce economic vulnerability during conflict. Economic policy also plays an important role in post-war reconstruction. Investments in rebuilding economic infrastructure, supporting business and creating new jobs are important elements in restoring social and economic well-being, creating new jobs and stimulating economic growth. Recovery and development are possible only if there is an effective fiscal, investment and financial policy that takes into account the physical, geographical, economic, environmental and social characteristics of each region. Support of economic growth and financial stability should be the main priority of monetary policy.

Conclusions. In the conditions of armed aggression of the Russian Federation, an effective economic policy not only accumulates the resources necessary for the country's defense, but also lays the foundations of stability and recovery, allowing the country to successfully face difficult challenges.

Keywords: economic challenges, martial law, adaptation of the economy, fiscal policy, monetary stabilization, strategic risk management